

שם הפעילות: כוחו של היחיד בחברה

הכותבת: אייל מור יוסף (עורך)

מתוך חוברת הכנה לצה"ל: "מנהיגות ומעורבות בקרב בני הקיבוצים"

ערכים ומטרות הפעילות

דווקא בתקופה בה יש כ"כ הרבה פיתויים להתנתק מהמציאות כמו הטלויזיה והאינטרנט, והמציאות עצמה לא תמיד כ"כ מפתה, חשוב לשמור על מעורבות ולקחת חלק פעיל ב"יצירת המציאות" של עצמנו.

"הדרך הטובה ביותר לחזות את העתיד היא להמציא אותו" (אלן קיי 1940)
פעילות זו נועדה להמחיש לחניכים את כוחו של כל אחד מהם ביצירת המציאות שלהם – החל מהמשפחה, בקבוצה, בכיתה, בקיבוץ, במדינה ובכלל...
כדאי לקשר פעילות זו לפרויקט קהילתי בקיבוץ או מחוצה לו.

קהל יעד

חברת הנעורים

משך הפעילות

כשעה וחצי

רשימת ציוד ועזרים

1. כרטיסיות
2. נספח 1- כוחו של היחיד בחברה - ניתוח שירים - [לחצו כאן](#)
3. נספח 2- כוחו של היחיד בחברה - אליס מילר ומוכטר מאי - [לחצו כאן](#)

מערך הפעילות

פתיחה:

ניתוח שירים (נספח 1)
חניך אחד מקריא את הקטע "כמו כולם" וחניך שני את השיר "אני ואתה נשנה את העולם"

דיון:

- איזה מהקטעים יותר דיבר אליכם? מדוע?
- האם בן אדם אחד באמת יכול "לשנות את העולם"?

חלק א' - הכרות עם אנשים שהצליחו לחולל שינוי

סיפור:

לפני שנים רבות, בארץ רחוקה, הוטלו גזרות כלכליות קשות על בני האדם מהן נפגעו גם נשים החיות לבד עם ילדיהם. בוקר אחד קמה אחת הנשים ואמרה "לא עוד! אני לא אתן להם לפגוע בנו ככה". לקחה תיק על הגב ויצאה בצעד מחאה לכיוון בית הנבחרים משך ימים רבים.

דין:

- האם יש לצעדה שלה איזו חשיבות?
- האם היא באמת יכולה לשנות את רוע הגזירה?
- הרי היא רק אחת. מי ישים עליה?

ויקי כנפו הייתה מנהיגת מאבק האמהות במשפחות החד-הוריות, המוחות נגד מה שנקרא בפיהן "הגזרות הכלכליות", כלומר, קיצוץ הקצבאות שיזם שר האוצר כחלק ממהלך כולל להפחתת ההוצאה הממשלתית בתחומי סעד ורווחה, בפרט בכל הנוגע להבטחת הכנסה של מגזרים חלשים, דוגמת האמהות החד-הוריות. ב 2 ביולי 2003 יצאה קנפו בהליכה, כמחאה, מביתה שבמצפה רמון למשרד האוצר שבירושלים. את הדרך לירושלים עשתה כשהיא עטופה בדגל ישראל. לאחר מסע של 205 קילומטר, שערך שבוע ושבמהלכו הצטרפו אליה אמהות ממשפחות חד-הוריות נוספות, הצטרפה למאהל מחאה של אמהות חד הוריות באזור משרדי הממשלה בירושלים, ובכך העניקה למאהל זה פרסום ארצי. בעקבות צעדתה של קנפו, הצטרפו אחרים למעגל המחאה, ביניהם, בין השאר, נציגי הנכים והקשישים, הצפויים אף הם להיפגע מן הקיצוץ. דעת הקהל בישראל עוצבה מחדש.

הצעדה אומנם לא הביאה לשינוי משמעותי בגזירות, אך היא העלתה למודעות הציבורית את היכולת של כל אדם להביע דעתו, ולנסות להשפיע. אנשים רבים הצטרפו והביעו תמיכתם במהלך הצעדה והתקשורת ליוותה אותה לאורך כל הדרך וכך קולה של אשה אחת הפך לקול העם.

הסבר-

הדוגמה של ויקי כנפו היא אחת מיני רבות לאנשים שלא נתנו למציאות "לחלוף על ידם". רצוי מאוד למצוא חברי קיבוץ שעשו דברים דומים ולהפגישם עם הנעורים. זאת כדי להמחיש את העשייה ולהראות שאין מדובר כאן באנשים מיוחדים אלה בבחירה מיוחדת של אנשים כמונו. אם כולנו היינו מאמינים כי "אני רק אחד, מה אני כבר יכול לשנות" – באמת שום דבר לא היה משתנה. המעורבות שלנו במציאות בה אנחנו חיים יכולה להתבטא בכל - בהצבעה בבחירות, בהתנדבויות ופעילויות קהילתיות, תרומות, ואפילו רק בהתעניינות והבעת תמיכה/התנגדות.

דין:

- איך אנחנו יכולים להשפיע?
לדוגמא: הצבעה, מעורבות קהילתית, גיוס לצבא, הפגנות, שמירה על מעורבות – צפייה בחדשות, התעניינות בסביבה, השתייכות לעמותות כמו גרינפיס, צער בעלי חיים..

חלק ב' קבוצות דיון – כיצד ניתן לחולל שינוי

הסבר כעת נעסוק במקרים נוספים של אנשים שבכוחות עצמם הביאו לשינוי בחברה

חלק את הקבוצה ל-2 וחלק לכל קבוצה קטע קריאה (מופיע בנספח 2)

1. אליס מילר- נאבקה על פתיחת קורס טיס לבנות
2. מוכטר מאי- אישה מפקיסטן לוחמת למען זכויות נשים

יש לבקש מכל קבוצה להציג את המקרה במליאה ולהסביר כיצד אותן נשים הצליחו לחולל שינוי.

לסיכום, תמיד נמצא תירוצים למה לא לעשות משהו, תמיד נעדיף שהאחר יעשה זאת במקומנו. בצבא תכירו משפט מפורסם שאומר כי לכל עניין יש מאה תירוצים אבל רק תוצאה אחת. תמיד הסתכלו איך אתם מתנהגים ולא איך השני. אם אתם בטוחים בצדקת דרככם, אתם תהיו מאושרים בלי כל קשר לשאר העולם. התרכזו במה שאתם כן יכולים לעשות ולא במה שאינכם יכולים לעשות. בשנה שעברה קבוצה של נערים באחד הקיבוצים שיפצה גן ילדים מוזנח. האם אין בכך תועלת? מדינת ישראל ברוכה באנשים טובים. כל מה שאנחנו רואים סביבנו הוא בבחינת יש מאין. כל אדם בישראל צריך לראות את עצמו כחלק מהמפעל הציוני. יש הרבה מאוד אזרחים שמושכים את המדינה לאחור, אך אל להם להחליש את רוחנו. תפקידנו למשוך את העגלה הזו. אנחנו נעשה כמיטב יכולתנו. בכל משימה עלינו לבצע את המיטב בצורה שבה נוכל להביט בדמותנו במראה ולומר לעצמנו בכנות: עשינו את המקסימום. עמידה זו מול המראה היא המבחן האמיתי של כל אזרח ואדם במדינת ישראל.

תובנות ודגשים חינוכיים

תהליך החינוך בהכנה לצה"ל נעשה בהליך התנסותי, הדרגתי, שהצלחה בכל שלב נותנת לחניכים תחושת מסוגלות ורצון לעמוד באתגרים נוספים.

תוכנית ההכנה לצה"ל בתנועה הקיבוצית בנויה משני עמודי תווך מרכזיים – הראשון ביניהם הינו ההכנה הפיסית והשני- ההכנה המנטאלית.

בהכנה הפיסית, חשובה קודם כל ההבנה הבסיסית כי אימוני הכושר הגופני הינם מתודה בלבד, ואין הדבר מהווה מטרה. האימון הפיסי הוא אחד מהגורמים האטרקטיביים מבחינת החניכים, במחשבה שרבים מהחניכים לא יצטרפו לתוכנית חינוכית, אך ההגדרה "תוכנית לכושר קרבי" תגרום להצטרפותם. הרעיון המרכזי הוא לייצר אצל החניכים תחושת מסוגלות, התמדה לאורך זמן, והכרות

עם היכולות שלהם לעמוד בפני קשיים שיוצבו להם בתהליכים הקדם צבאיים ובצבא עצמו.

ההכנה המנטאלית שזורה כחוט השני בתוכנית השנתית, והיא צריכה להיות ביחס כזה, שמצד אחד נשמר הקשר בין נושא אחד למשנהו, ומצד שני לא נקטע רצף האימונים הפיסיים הקשור בתוכנית. היחס שאנו ראינו כנכון, הינו מערך ערכי אחד על כל שלושה אימוני כושר קרבי, כלומר בערך פעם בשבועיים. להכנה המנטאלית מספר תחומי משנה:

☒ **תחום המוטיבציה** - עוסק בעיקר בדרכון החניך לשירות משמעותי בצה"ל
☒ **תחום אינפורמטיבי** - כולל בחובו את הידע המהימן (לא שמועות) הדרוש למלש"ב כדי להתמודד עם הליכי הגיוס, בחירת יעד הגיוס, אופי המסגרת הצבאית וכו'

☒ **תחום ערכי** - זהו לב ליבה של התוכנית. התחום הערכי, אשר אנו רוצים לחזק אצל קבוצת הנעורים בקיבוץ, הינו הגורם המשמעותי ביותר באם חניכנו יתמידו בשירות משמעותי בצה"ל או לא. בתחום זה ברצוננו לחזק ערכים אוניברסאליים וערכים ספציפיים לחברה הישראלית ולצה"ל. בכלל זה, ראיית השירות הצבאי כמרכיב חיוני בתפיסת האזרח הבוגר והפעיל בחברה.

☒ **למידת שפה** - שדה הפעולה בצבא מורכב מעולם מושגים חדש, שבו למרכיב האנושי מקום חשוב. השתלבות הפרט במערכת מצריך זמן הסתגלות למקום ולשפה החדשים. יש לתת את הדעת על כך בהכנה, ובתחילת התהליך הצבאי.

עקרונות מנחים

1. **אמונה בדבר** - תוכנית זו יוצאת מנקודת מוצא, כי כל נער ונערה במדינת ישראל, יכול וצריך לעשות שירותי משמעותי בצה"ל או למען החברה הישראלית.
2. **הקבוצה** - אנו מאמינים כי תוכנית מסוג זה, יש בה כדי לתת פן ערכי משמעותי בחברת הנעורים, ולייצר אמירה ברורה סביב עקרונות וערכים חברתיים שנשחקו בעשורים האחרונים.
3. **תחליף** - אנו רואים בתוכנית זו תחליף חינוכי משמעותי למה שהפך להיות שגרת יומם של בני הנעורים בקיבוצים (פחות פויקה יותר אמירה ערכית)
4. **חיבור** - אנו רואים בתוכנית כלי לחיבור בין מדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), לבין קבוצת הנעורים אשר גם אם נראית אדישה, הנושא נוגע לנימי נפשה.
5. **דוגמא אישית** - התוכנית בנויה על כך שמדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), יוביל את קבוצת הנעורים למצב של מוכנות ואכפתיות כלפי שירותם הצבאי, דרך עקרון הדוגמא האישית.

6. **קבוצה** – לקבוצה, לאווירה שהיא מייצרת, ולקשרים שבתוכה, יש השפעה רבה על הפרטים שמרכיבים אותה, גם בהנעה למוטיבציה, ובהמשך לרגעי התמודדות עם קושי ומשבר.